

Hulp aan bescherming van roofvogels in de Grote Fatra in Slowakije loopt ten einde

Hero Moorlag & Jan de Vries

Eind augustus 2010 bezocht de Werkgroep Natuur en Milieu van Stichting Stedenband Hoogeveen-Martin haar project Bescherming Steenarend en Slechtvalk Grote Fatra in Slowakije. Van de zes dagen regende het vijf dagen en nachten onafgebroken. In de laagstliggende dorpen van de regio Turiec werden zandzakken langs de beken gelegd. Roofvogels lieten zich in dit weer niet zien. Dat gaf meer gelegenheid om over de voortzetting van het project van gedachten te wisselen met vier personen van Beheer Nationaal Park Grote Fatra (NPGF).

Economische vooruitgang

Op 1 mei 2004 trad Slowakije toe tot de Europese Unie. Vervolgens werd op 1 januari 2008 de euro ingevoerd. Tijdens ons bezoek in 2009 waren we al geïnformeerd over projecten die Beheer NPGF bij de EU had ingediend. Het gaat om grote bedragen voor onder meer betere huisvesting. Ecologie en economie beginnen helaas ook in Slowakije met elkaar te botsen. De Minister van Milieu geeft steeds minder geld voor het beheer van nationale parken. Liever zou hij enkele nationale parken een andere status willen geven om de aanleg van golfterreinen, campings, hotels en ontsluitingswegen mogelijk te maken. Dat alles op verzoek van de Minister van Economische Zaken. De 'vooruitgang' verovert gaandeweg Slowakije. Voormalig directeur NPGF Ján Kadlecik liet ons de kaalkap zien op de berghellingen langs de meanders van de Váh ten oosten van Martin. Hier wordt de mogelijkheid onderzocht voor de aanleg van een vierbaansweg over de Váh richting het oosten. In de bossen op de berghellingen broeden ieder jaar Oehoe, Slechtvalk en Zwarte Ooievaar. Beheer NPGF tekende protest aan. Momenteel buigt de afdeling Naturopa van de Europese Commissie zich over de kwestie, want de rivier de Váh en de berghellingen van de Grote Fatra liggen in een Natura-2000 gebied.

Positief denken

Van de vier personen die we spraken over ons voornemen te stoppen met het project, oordeelde boswachter L'udo Remeník het meest positief. Het geldprobleem voor het beheer van het 80.000 ha metende nationale park is voor hem geen reden negatief over de toekomst te denken. Hij zei: "Mede dankzij jullie inspanningen gaat het goed met de Steenarenden en Slechtvalken in de Grote Fatra. Nog steeds gebruiken we jullie verbindingapparatuur en bewakingscamera. De donaties worden gebruikt voor bekostiging van het vervoer van de nestcontroleurs. Dag en nacht nesten bewaken hoeft niet meer. Door maatregelen die we door toedoen van jullie hebben genomen, worden er geen nesten meer leeggeroofd. De Grote Fatra heeft een draagkracht voor 8-9 broedparen Steenarend. Het aantal broedparen van de Slechtvalk is gestegen van 3 naar 13." Wel zei L'udo daarbij dat het voedselaanbod voor Steenarenden nog steeds

een probleem is. Het stapelvoedsel (kleinwild, vooral konijnen) is door natuurlijke ziekten verdwenen. Steenarenden moeten alle zeilen bijzetten om ieder jaar één jong groot te brengen. L'udo is bezig met een herintroductieplan voor kleinwild. Slechtvalken broeden vooral aan de randen van het gebergte. Ze jagen op stadsduiven, Tortels, lijsterachtigen en Notenkrakers. L'udo is ervan overtuigd dat het in de toekomst goed zal gaan met de roofvogels in de Grote Fatra. Wel blijft waakzaamheid geboden voor negatieve invloeden van buitenaf, zoals intensief toerisme in plaats van ecotoerisme. Hij toonde alle begrip voor het feit dat we met onze activiteiten stoppen. Evenals de andere drie personen acht hij onze vriendschap belangrijker dan geld. Van Ján Kadlecik vernamen we dat er Europees geld beschikbaar komt voor de instandhouding van de biodiversiteit in Slowakije. Dat biedt perspectief voor de bescherming van Steenarend, Slechtvalk, Oehoe, Zwarte Ooievaar, Wolf, Bruine beer en Lynx, ook in de Grote Fatra.

Volwassen Steenarend (Foto: Hero Moorlag). *Adult Golden Eagle.*

Revalidatiecentrum

De Werkgroep Natuur en Milieu overhandigde het laatste donatiegeld aan NPGF, bijna 1000 euro. Het grootste deel gaat naar het vervoer van nestcontroleurs. Een klein deel gaven we aan boswachter Metod Macek die een informatie- en revalidatiecentrum voor roofvogels en uilen heeft in het dorp Zárivá. Metod is een vooraanstaand deskundige geworden op het gebied van de revalidatie en herintroductie van Steenarenden. Hij is bekend in binnen- en buitenland. Vorig jaar herintroduceerde hij het eerste steenarendenpaar in Tsjechië. De gezenderde vogels deden het uitstekend, bouwden een nest in een spar en kregen twee eieren. Helaas waaide een deel van het nest tijdens een storm kapot, waardoor de eieren verloren gingen. In zijn centrum revalideert Metod op het moment drie Steenarenden, 5 Buizerds, 1 Wespendif, 2 Bosuilen en een Ransuil. Elektrocutie vindt nog steeds plaats in Slowakije. Door de jaren heen hebben

we gezien dat steeds meer elektriciteitspalen zijn beveiligd, zodat de roofvogels er zonder gevaar op kunnen rusten. Toch gebeuren er ongelukken, waarbij de vogels gewond raken aan een vleugel. De meeste roofvogels in het centrum waren op de een of andere manier met elektriciteitsdraden in aanraking gekomen.

Paar Steenarenden boven het dorp Blatnica in de voetheuvels van de Vel'ká Fatra, eind augustus 2010 (Foto: Hero Moorlag). *Golden Eagle pair in the foothills of Vel'ká Fatra (Slovakia), late August 2010.*

Eindelijk roofvogels

Op de laatste dag van ons bezoek scheen de zon. Toen kwamen ook de roofvogels los. Om acht uur cirkelden vier Steenarenden rond de Tlstá (1373 m). Twee zeilden even later laag over Blatnica, het dorp waar we verbleven. Slechtvalken en Torenvalken begonnen te jagen. Rondrijdend door de voetheuvels van de Grote Fatra (Vel'ká Fara in het Slowaaks) zagen we op vrijwel elke geogste graanakker een Schreeuwend. De grote vogels zaten geduldig te wachten tot woelmuizen bovengronds kwamen. Bonte Kraaien struinden in groepjes de akkers af. De trek van Notenkrakers kwam weer op gang. In ruige bermen zaten plotseling groepjes van tientallen Putters en Kneutjes. Grauwe Klauwieren loerden vanaf de top van een struik naar sprinkhanen en krekels. Jammer om Slowakije op dat moment te moeten verlaten. De weemoed kreeg een extra dimensie door ons besluit per 1 januari 2011 de Werkgroep Natuur en Milieu op te heffen. Vijftien jaar hebben we ons project met enthousiasme uitgevoerd. Echter, vanaf het begin hebben we gezegd: indien we niet meer nodig zijn, moeten we stoppen met ons vrijwilligerswerk voor NPGF. Dat moment is nu bereikt. We danken de Werkgroep Roofvogels Nederland en de leden die ons in de afgelopen jaren hebben gesteund met hun bijdragen aan ons project!

Adressen:

HM, De Aak 108, 7908 EK Hoogeveen, hamoorlag@hetnet.nl

JdV, Zuidwoldigerweg 33, 7908 AC Hoogeveen